

Επιτυγχάνοντας την αναγνωστική κατανόηση στο γλωσσικό μάθημα: ένα ενδεικτικό παράδειγμα δειγματικής διδασκαλίας

Αθηνά Ντούλια, Σχ. Σύμβουλος ΠΕ70

Summary

"How" can we teach the linguistic lesson so as our pupils achieve reading comprehension and understanding? How can we ensure their active response to our teaching? Are there teaching models and strategies/techniques that facilitate comprehension and understanding of pupils? If so, what and how they can contribute toward this? In this paper it is presented a teaching model for the improvement and cultivation of reading comprehension and understanding of pupils through an example. Our objective is to identify the conditions and procedures (Giasson, 2014) by which reading comprehension is achieved.

Words- keys: *Reading comprehension, understanding, procedures, strategies.*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

“Πώς” μπορούμε να διδάξουμε το γλωσσικό μάθημα ώστε να επιτύχουμε την αναγνωστική κατανόηση των μαθητών και να διασφαλίσουμε την ενεργητική ανταπόκρισή τους; Υπάρχουν άραγε μοντέλα διδασκαλίας και στρατηγικές/τεχνικές που διευκολύνουν την κατανόηση των μαθητών; Αν ναι, τι είδους και πώς μπορούν να συμβάλλουν προς αυτήν την κατεύθυνση; Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζεται ένα διδακτικό μοντέλο για τη βελτίωση και καλλιέργεια της αναγνωστικής κατανόησης και ανταπόκρισης των μαθητών μέσα από ένα παράδειγμα δειγματικής διδασκαλίας. Στόχος είναι να αναδειχθούν οι συνθήκες και οι διαδικασίες (Giasson, 2014) μέσα από τις οποίες επιτυγχάνεται η αναγνωστική κατανόηση.

Λέξεις- κλειδιά: *αναγνωστική κατανόηση, διαδικασίες, στρατηγικές.*

ΚΥΡΙΩΣ ΣΩΜΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα, η κατανόηση αποτελεί τη βάση για τη διαχείριση και επέκταση της γνώσης, ιδιαίτερα στην εποχή μας όπου η ραγδαία αύξηση

της πληροφορίας είναι μια πραγματικότητα και η εκπαίδευση μαθητών αναγκαία, προκειμένου να καταστούν ικανοί και κριτικοί αναγνώστες για να μπορούν να διαχειρίζονται και να επεξεργάζονται τις πληροφορίες ανάλογα με την περίσταση και το στόχο που θέλουν να επιτύχουν. Η εκπαίδευση και γενικότερα η πολιτεία καλείται να συμβάλλει στη δημιουργία ικανών αναγνωστών, μιας και η κατάκτηση του εγγραμματισμού θεωρείται αναφαίρετο δικαίωμα του κάθε πολίτη και διεθνείς οργανισμοί (UNESCO, IFLA) τα τελευταία χρόνια εφιστούν την προσοχή της παγκόσμιας κοινότητας στην αναγκαιότητα καλλιέργειας της φιλιαναγνωσίας και του εγγραμματισμού με σκοπό την εξάλειψη του αναλφαβητισμού.

Η κατανόηση αποτελεί μία ενεργητική, σύνθετη και ολιστική διαδικασία (Βάμβουκας, 2011), όπου οι εμπλεκόμενοι αναγνώστες χρησιμοποιούν ανώτερες γνωστικές λειτουργίες (Alderson, 2000 · Mc Namara, 2007· Κρόκου, 2012), με σκοπό να κατανοούν το κείμενο, δηλαδή να αναδεικνύουν τα στοιχεία της ανάπτυξης λεξιλογίου, της κυριολεκτικής, ερμηνευτικής και κριτικής κατανόησης, καθώς και της αντανάκλασης - αποτίμησης του κειμένου. Είναι γεγονός ότι καθημερινά ο εκπαιδευτικός αντιμετωπίζει διάφορες δυσκολίες στη σχολική τάξη, όσον αφορά την κατανόηση. Κατά τη διδασκαλία του καταγράφει αδυναμίες των μαθητών σε διάφορους τομείς, όπως αδυναμίες κατανόησης εννοιών ή περιεχόμενου των κειμένων (ιστορικών, λογοτεχνικών, κ.ά). Η κατάκτηση επομένως της αναγνωστικής κατανόησης αποτελεί ζητούμενο στη μαθησιακή διαδικασία και απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη μαθησιακών στόχων από τους μαθητές. Αποτελεί στην ουσία τον κεντρικό πυρήνα της διδασκαλίας και απαραίτητη προϋπόθεση για την οικοδόμηση των γνώσεων από τους μαθητές σε όλα τα γνωστικά επίπεδα. Οικοδομείται δε, μέσα από την αλληλεπίδραση πολλών διαδικασιών σκέψης και αντίληψης τόσο σε γνωστικό όσο και σε μεταγνωστικό επίπεδο (Βάμβουκας 2011). Αρκετές είναι οι θεωρίες που υποστηρίζουν την επίτευξή της (Baudet & Denhiere, 1992 · McNamara, 2007) και τα επίπεδα που τη συναπαρτίζουν (Van den Broek & co 2005 · Kintsch, 1998· Alderson 2000), ενώ διάφορα μοντέλα διδασκαλίας και στρατηγικές/τεχνικές καταγράφονται στη διεθνή βιβλιογραφία που συμβάλλουν στην καλλιέργεια της κατανόησης των μαθητών (Irwin, 2007, Giasson, 2012). Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζεται ένα διδακτικό μοντέλο για τη βελτίωση και καλλιέργεια της αναγνωστικής κατανόησης και ανταπόκρισης των μαθητών μέσα από ένα παράδειγμα δειγματικής διδασκαλίας σε μαθητές Στ' Δημοτικού. Στόχος είναι να αναδειχθούν οι συνθήκες και οι διαδικασίες (Giasson, 2014) μέσα από τις οποίες επιτυγχάνεται η αναγνωστική κατανόηση.

Αναγνωστική κατανόηση : ένα δυναμικό πεδίο αλληλεπίδρασης

Κάθε διδασκαλία για να είναι επιτυχής θα πρέπει να πραγματοποιείται σε ένα οργανωμένο και δομημένο πλαίσιο, στο οποίο θα είναι διασαφηνισμένοι ο σκοπός και οι στόχοι του μαθήματος, το περιεχόμενο και η μέθοδος διδασκαλίας, έχοντας λάβει υπόψη το προφίλ των μαθητών που απευθύνεται, ενώ είναι απαραίτητη και η αξιολόγηση των επιμέρους διαδικασιών καθώς και του αποτελέσματος, που θα λειτουργήσει ανατροφοδοτικά για το σύνολο των εμπλεκομένων. Αναφορικά με το μάθημα της Γλώσσας και τη διδασκαλία κειμένων, αυτή θα πρέπει αρχικά να στοχεύει στην κατάκτηση της επικοινωνιακής λειτουργίας της. Αυτό σημαίνει ότι οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να επικοινωνούν αποτελεσματικά, κατανοώντας και παράγοντας διάφορα είδη κειμένων. Ως εκ τούτου θα πρέπει να γνωρίζουν τα δομικά στοιχεία κάθε τύπου κειμένου και τις συνθήκες λειτουργίας που επιτελούνται, να κατέχουν ένα ικανοποιητικό λεξιλόγιο για να μπορούν να χειρίζονται επικοινωνιακά το λόγο και στη συνέχεια να αξιοποιούν τη γνώση μεταγνωστικά έχοντας εμβασθύνει και προσπελάσει τα διάφορα είδη κειμένων σε επίπεδο κυριολεκτικής, ερμηνευτικής και κριτικής κατανόησης. Η επιλογή και χρήση των κατάλληλων γλωσσικών μέσων στην παραγωγή λόγου(γραπτού ή προφορικού) σχετίζεται με την γνώση και κατανόηση του αντίστοιχου επικοινωνιακού πλαισίου.

Είναι γεγονός ότι η κατανόηση ενός κειμένου αποτελεί μια σύνθετη και αλληλεπιδραστική σχέση μεταξύ αναγνώστη- κειμένου- περιβάλλοντος. Σύγχρονα μοντέλα αναγνωστικής κατανόησης υιοθετούν μια ολιστική θεώρηση της μάθησης προκειμένου να διερευνήσουν όλους εκείνους τους παράγοντες που επενεργούν στη διαδικασία της μάθησης (Βάμβουκα, 2012). Μαθητής/αναγνώστης- κείμενο και συγκεκριμένο/περιβάλλον βρίσκονται σε μια σχέση αμφίδρομης αλληλεπίδρασης και αλληλοδιάδρασης(σχ.1).

Σχ. 1 Μεταβλητές που επηρεάζουν την αναγνωστική κατανόηση

Στο τριαδικό αυτό σύστημα, αναφορικά με τη μεταβλητή μαθητής συγκαταλέγονται οι πρότερες γνώσεις, οι στάσεις, οι αξίες, οι επιθυμίες και τα ενδιαφέροντα. Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης κάθε μαθητής ενεργοποιεί και εφαρμόζει συγκεκριμένες δεξιότητες για την προσπέλαση του κειμένου που επεξεργάζεται, ανάλογα με τις δεξιότητες και τις γνώσεις που έχει μέχρι εκείνη τη στιγμή κατακτήσει.

Όσον αφορά το προς ανάγνωση κείμενο, αυτό παρουσιάζει μια συγκεκριμένη δομή και περιεχόμενο, ενώ εμπεριέχει και την πρόθεση του συγγραφέα, μεταβλητή που επηρεάζει τόσο τη δομή όσο και το περιεχόμενο (Giasson, 2014 :18).

Τέλος, το περιβάλλον αναφέρεται τόσο σε **ψυχολογικές** παραμέτρους (π.χ. ενδιαφέρον κειμένου), σε **κοινωνικές** (παρεμβάσεις εκπαιδευτικού και μαθητών), καθώς και σε **φυσικές** (θόρυβος αίθουσας, διαθέσιμος χρόνος, φωτισμός, θερμοκρασία, κ.τ.λ.) (Giasson, 2014:19).

Η αναγνωστική κατανόηση επιτυγχάνεται καλύτερα όσο εμπλέκονται περισσότερο μεταξύ τους οι τρεις αυτές μεταβλητές κι όσο μεγαλύτερη ετοιμότητα παρουσιάζουν οι μαθητές σε επίπεδο διαδικασιών . Με τον όρο διαδικασίες αναφερόμαστε στις δεξιότητες εκείνες που είναι απαραίτητες για την προσέγγιση του κειμένου (π.χ. χρήση νοητικών μοντέλων, στοιχεία αναζήτησης της συνοχής ενός κειμένου, κ.τ.λ.) και κατηγοριοποιούνται σε α) εκείνες που έχουν ως λειτουργία την κατανόηση μιας πληροφορίας σε επίπεδο λέξεων, φράσεων καθώς και τη σημασιολογική τους εκφοράς (μικροδιαδικασίες), β) σε εκείνες που έχουν ως λειτουργία τον εντοπισμό κειμενικών δεικτών, οι οποίοι αναδεικνύουν τις σχέσεις μεταξύ φράσεων και εξασφαλίζουν τη συνοχή του κειμένου(διαδικασίες ενοποίησης), γ) σε εκείνες που λειτουργούν προς τον εντοπισμό κυρίων ιδεών και στην ικανότητα περιληπτικής απόδοσης (μακροδιαδικασίες), δ) στις διαδικασίες επεξεργασίας που επιτρέπουν τη διατύπωση υποθέσεων, την εξαγωγή συμπερασμάτων, τη συναισθηματική αντίδραση του αναγνώστη, το στοχασμό και την ένταξη της νέας γνώσης στις προγενέστερες (με τη χρήση νοητικών σχημάτων ή αναπαραστάσεων), και ε) στις μεταγνωστικές διαδικασίες που σχετίζονται τόσο με την αυτοαξιολόγηση του αναγνώστη για το τι έχει κατακτήσει και πώς μπορεί να το αξιοποιήσει.

Η αναγνωστική επομένως κατανόηση αφορά σε ένα δυναμικό πεδίο αλληλεπίδρασης παραγόντων και συσχετισμών δυναμικών μεταβλητών, τις οποίες πρέπει ο εκπαιδευτικός να λάβει υπόψη .

Διδασκαλία επιχειρηματολογικού λόγου(Γλώσσα Στ', α' τεύχ., σ. 81-83, "Σπίτι μας είναι η Γη)

Η συγκεκριμένη διδακτική ενότητα υπάγεται στην ενότητα "Η Ζωή σε άλλους τόπους" και επιδιώκει να φέρει σε επαφή τους μαθητές με τον επιχειρηματολογικό λόγο. Αποτελεί ένα κείμενο πλούσιο σε νοήματα και ιδέες, ιδανικό για τη διδασκαλία του επιχειρηματολογικού λόγου και την εξάσκηση στη χρήση επιχειρημάτων. Οι μαθητές εξασκούνται στον άξονα λογικής συσχέτισης δεδομένων και διαλεκτικής σύνθεσης τους και έρχονται σε επαφή με τη ρητορική της Πειθώς. Σκοπός είναι να κατανοήσουν το πώς δομείται ένα επιχειρηματολογικό κείμενο, ποια τα δομικά του στοιχεία, ποια γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα το υποστηρίζουν, πώς χτίζεται μια άποψη και πώς ενισχύεται στο λόγο, προκειμένου να έχει αποτελεσματικό αντίκτυπο στο συνομιλητή. Ο επιχειρηματολογικός λόγος θεωρείται ένα ιδιαίτερα απαιτητικό είδος λόγου, καθώς προϋποθέτει την ενεργοποίηση πολλών δεξιοτήτων. Μάλιστα, ενίοτε η συγγραφή επιχειρηματολογικού κειμένου παραβάλλεται με τη διαδικασία επίλυσης προβλήματος (Σπαντιδάκης - Βαρσαμίδου, 2009). Η κατανόηση επομένως του πλαισίου μέσα στο οποίο δομείται ο επιχειρηματολογικός λόγος συμβάλλει στην γενικότερη γνωστική ανάπτυξη του ατόμου, καθώς καλλιεργούνται πολλαπλές γνωστικές και μεταγνωστικές δεξιότητες και διαμορφώνονται ενεργοί πολίτες με κριτική σκέψη και στάση. Σκοπός της δειγματικής αυτής διδασκαλίας ήταν να βοηθήσουμε τους μαθητές να μπορούν να κατανοούν τέτοιας φύσεως κείμενα και στη συνέχεια να αξιοποιούν τις γνώσεις του μεταγνωστικά σε άλλα πλαίσια.

Αφόρμηση

Αρχικά ενημερώσαμε τους μαθητές ότι θα ασχοληθούμε με το κειμενικό είδος της επιχειρηματολογίας κι ότι σκοπός μας είναι να μάθουμε να θέτουμε τις απόψεις μας με επιχειρήματα. Μαζί τους παίξαμε αρχικά ένα βιωματικό παιχνίδι πάνω σε θέμα της σχολικής τους ζωής (π.χ. να επιτρέπεται η ελεύθερη ώρα ;), προκειμένου να κατανοήσουν τι σημαίνει " υπερασπίζομαι την άποψη μου" και πώς το πετυχαίνω αυτό. Στη συνέχεια τους εισάγαμε στη διδακτική ενότητα, όπου τους προετοιμάσαμε ότι θα ασχοληθούμε με

την επιστολή –απάντηση του αρχηγού των Ινδιάνων στον Αμερικανό Πρόεδρο το 1855, όταν εκείνος είχε ζητήσει να αγοράσει τμήμα της γης τους. Αφού τους δείξαμε τις εικόνες των σελίδων 80 και 83 και διαβάσαμε το πληροφοριακό συνοδευτικό κείμενο της σελ 80 για τους αυτόχθονες λαούς, δημιουργήσαμε το κλίμα εκείνο που θα επέτρεπε την καλύτερη επεξεργασία του κειμένου. Ζητήσαμε από τους μαθητές να προβλέψουν σε τι κατά τη γνώμη τους μπορεί να αναφέρεται το κείμενο που θα διαβάσουμε, λαμβάνοντας υπόψη τον τίτλο και τις εικόνες. Μετά την ανάγνωση, οι μαθητές, λαμβάνοντας υπόψη τα σημαντικά σημεία του κειμένου, έπρεπε να ελέγξουν την πρόβλεψη τους και να τοποθετηθούν σε αυτήν (ήταν σωστή ή όχι; Τι επηρέασε την άποψη τους / τι τους παραπλάνησε, κ.ό.κ.) .

Κυρίως διδασκαλία

Αφού διαβάσαμε το κείμενο, ζητήσαμε από τα παιδιά να αποδώσουν περιληπτικά το περιεχόμενο του κειμένου, κάνοντας μια σύντομη αναδιήγηση. Καταγράψαμε τις απόψεις τους στον πίνακα. Η αναδιήγηση βοηθά στο να κατανοήσει ο εκπαιδευτικός το βαθμό κατανόησης ενός κειμένου, τι θεωρεί σημαντικό ο μαθητής και πώς διαχειρίζεται τις πληροφορίες. Στη συνέχεια, ζητήσαμε να καταγράψουν λέξεις ή φράσεις που δεν κατανοούν. Στο σημείο αυτό τους προτρέψαμε να σταθούν λίγο στις λέξεις αυτές και να προσπαθήσουν να δώσουν μια ερμηνεία από τα συμφραζόμενα, ανιχνεύοντας λίγο τα ίχνη που άφησε ο συγγραφέας. Κατόπιν, με βοηθητικές ανοικτές και κλειστές ερωτήσεις κατανόησης προχωρήσαμε στην νοηματική προσπέλαση του κειμένου. Τους καθοδηγήσαμε βήμα – βήμα βοηθώντας να αξιοποιούν τις βασικές ερωτήσεις (ποιος, πού, τι, γιατί, με ποιον τρόπο, τι κατά τη γνώμη σου θέλει να πει...). Σε δεύτερη φάση ζητήσαμε από τους μαθητές να εργαστούν σε ομάδες και να σταχυολογήσουν τις θέσεις του αρχηγού, υπογραμμίζοντας τις προτάσεις εκείνες με τις οποίες προσπαθεί να τους πείσει λογικά. Τις καταγράψαμε στον πίνακα, κυκλώνοντας τους συνδέσμους εκείνους με τους οποίους εισάγουν τα επιχειρήματα(σχ.2). Στο σημείο αυτό κάναμε λόγο για αιτιολογικές προτάσεις και τη χρήση τους στο λόγο.

ΘΕΣΗ/ΑΠΟΨΗ	Πώς μπορείτε να αγοράσετε τον ουρανό ή τη ζεστασιά της γης;
1° ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ Παράδειγμα	Επειδή δεν μας ανήκουν.....
2° ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ	Διότι

Παράδειγμα	
3 ^ο ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ	Επιπλέον,
Παράδειγμα	

Σχ.2 Πίνακας σταχυολόγησης των επιχειρημάτων του κειμένου

Σε ένα τρίτο επίπεδο προσπαθήσαμε να αξιολογήσουμε τα επιχειρήματα (λογικά, συναισθηματικά) και το είδος των παραδειγμάτων που χρησιμοποιεί ο αρχηγός των Ινδιάνων. Στη φάση αυτή χρησιμοποιήσαμε ερωτήσεις του τύπου: “Πώς κρίνεις το επιχείρημα;” “Ποια επίδραση πιστεύεις ότι έχουν τα λόγια αυτά;”... “Γιατί πιστεύεις ότι τα χρησιμοποιεί με αυτόν τον τρόπο;”, “Τι θέλει να πετύχει;” “Πώς αλλιώς θα μπορούσε να το πει;..” Με βάση τις απαντήσεις των μαθητών μπορέσαμε να εμβαθύνουμε ακόμη περισσότερο κάνοντας λόγο για κουλτούρα και ιδεολογία των αυτόχθονων λαών, για ήθη και έθιμα, για το διαφορετικό τρόπο ζωής με τους “Πολιτισμένους” λαούς, εισάγοντας τους μαθητές μας σε συγκρίσεις και σε πιο σύνθετη σκέψη. Στη συνέχεια, επικεντρώσαμε το ενδιαφέρον τους σε λέξεις κλειδιά: όπως *απληστία, ανήκω, οικογένεια, ισότητα*, ζητώντας να διαμειφθεί ένας γόνιμος και ουσιαστικός διάλογος σχετικά με τις έννοιες αυτές, σε σχέση με το κείμενο και τη ζωή μας. Κατόπιν, ζητήσαμε από μια ομάδα μαθητών να εκφράσουν την άποψή τους στο τι θα γινόταν αν μπορούσε ο Πρόεδρος να αγοράσει αυτή τη γη και από μια δεύτερη ομάδα να γράψει τα συναισθήματα και τις σκέψεις που γεννιούνται από διάφορα σημεία του κειμένου. Από μια τρίτη ομάδα ζητήσαμε να φτιάξουν το πλάνο του κειμένου, από την οπτική γωνία του Προέδρου, ώστε να αναδειχθεί και ο αντίλογος και η διαφορετική οπτική πλευρά(σχ.3). Οι ομάδες παρουσίασαν στην ολομέλεια της τάξης τα αποτελέσματα της συνεργασίας. Η συζήτηση, η εργασία σε μικρο-ομάδες και ο διάλογος είναι γεγονός ότι στηρίζουν την αναγνωστική κατανόηση και αναδεικνύουν βαθύτερα νοήματα, που κρύβονται πίσω από τις γραμμές του κειμένου ή των λεχθέντων. Με τον τρόπο αυτό οι μαθητές σταδιακά μαθαίνουν να αναγνωρίζουν και τις υπόρρητες θέσεις και απόψεις.

Στόχος: να πείσει ο αρχηγός των Ινδιάνων ότι η γη τους δεν πουλιέται

Αρχή: η θέση τους διατυπωμένη με σαφήνεια

Λογικά επιχειρήματα διατυπωμένα με αιτιολογικές προτάσεις(επειδή, αφού, καθώς, κ.ά)

Παράθεση παραδειγμάτων

Συναισθηματικά επιχειρήματα

Χρήση των τεχνικών που κερδίζουν τον αναγνώστη (π.χ. ερώτηση)

Τελικό συμπέρασμα

Σχ.3. Πίνακας δομής της επιχειρηματολογικής επιστολής

Στο τέλος αναθέσαμε ένα παιχνίδι ρόλων: δύο ομάδες εν είδει “debate” έπρεπε να αποδώσουν το κείμενο, αναλαμβάνοντας ρόλους (αρχηγός Ινδιάνων, Αμερικανός Πρόεδρος). Σε κάθε μια θέση της πρώτης ομάδας, θα έπρεπε να ακούγεται και ο αντίλογος της άλλης ομάδας. Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία στο τέλος να προβούν και σε ανασκευή επιχειρημάτων.

Αξιολόγηση διδασκαλίας

Σε όλη τη διάρκεια, της διδασκαλίας, παρατέθηκαν διάφορες στρατηγικές και τεχνικές για την κατάκτηση της αναγνωστικής κατανόησης (πρόβλεψη, αναδιήγηση, χρήση ερωτήσεων, διατύπωση υποθέσεων, διαμόρφωση εννοιολογικών πινάκων, περίληψη, κ.ό.κ.) . Με την καθοδηγούμενη βοήθεια του εκπαιδευτικού στα πλαίσια της άμεσης διδασκαλίας, οι μαθητές μπόρεσαν βήμα- βήμα να διέλθουν από όλες τις φάσεις της αναγνωστικής κατανόησης: από τις μικροδιαδικασίες σε επίπεδο λέξεων, στις διαδικασίες ένταξης και επεξεργασίας, κατόπιν στις μακροδιαδικασίες κειμένου και σε μεταγνωστικές διαδικασίες αξιολόγησης. Είχαν επίσης την ευκαιρία να οπτικοποιήσουν τη δομή του επιχειρηματολογικού λόγου και να εργαστούν πάνω στην αιτιώδη συνεκτικότητα του κειμένου. Η συνεργατική και βιωματική μάθηση συνέβαλλαν κι αυτές με τη σειρά τους στην αναγνωστική κατανόηση, καθώς δημιουργήθηκαν κίνητρα μέσα από την παιγνιώδη διαδικασία. Ο εκπαιδευτικός παρατηρούσε διαρκώς την ανταπόκριση των μαθητών και αξιοποιούσε τις ιδιαίτερες κλίσεις τους κινούμενος ευέλικτα και μεθοδικά. Βοηθούσε, καθοδηγού, επιβράβευε και αξιοποιούσε ενεργητικές τεχνικές που προκαλούν την προσοχή των μαθητών και κρατούν το ενδιαφέρον τους αμείωτο. Σημαντική υπήρξε η ενθάρρυνση και η ανατροφοδότηση σε όλη τη μαθησιακή πορεία, καθώς και η συχνή υπενθύμιση του τι κάνουμε κάθε στιγμή, πώς και γιατί πράττουμε κάτι. Με αυτόν τον τρόπο οι μαθητές είναι πάντα προσανατολισμένοι στο στόχο και μπορούν να ενσυνείδητα και ενεργά να συμμετέχουν στη μαθησιακή διαδικασία. Τέλος, η οποιαδήποτε εμπέδωση, επέκταση ή μεταφορά γνώσης εναπόκειται στην κρίση του εκπαιδευτικού και της μαθητικής ομάδας

ανάλογα και με τα αποτελέσματα του είδους της αξιολόγησης που θα επιλεγεί (αυτοαξιολόγηση, ετεροαξιολόγηση, συζήτηση, παρατήρηση, κ.ά).

Η διδασκαλία του επιχειρηματολογικού λόγου αποτελεί μια υπόθεση σύνθετη και απαιτητική καθώς ενεργοποιούνται διάφορες γνωστικές λειτουργίες και δεξιότητες. Η τέχνη της πειθούς έχει μια γοητεία και μπορεί να προσφέρει πολλά στην γνωστική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών, όταν διδαχθεί αποτελεσματικά, καθώς οι μαθητές πέρα από δεξιότητες αντιπαράθεσης και επιχειρηματολογικού λόγου, αναπτύσσουν επιπρόσθετα ενσυναίσθηση και κριτική σκέψη (Ματσαγγούρας, 2001:452).

Αντί επιλόγου

Η αναγνωστική κατανόηση αποτελεί θεμελιώδους σημασίας πυλώνα της μαθησιακής διαδικασίας και εξασφαλίζει την επιτυχή πορεία των μαθητών στην ουσιαστική κατάκτηση της γνώσης και στη διαχείριση της πληροφορίας σε μια κοινωνία τεχνολογικά αναπτυγμένη, όπου η γνώση και η πληροφορία είναι πληθώρα και διάχυτη. Η άσκηση στην αναγνωστική κατανόηση συμβάλλει στη διαμόρφωση συνειδητά ενεργών εγγράμματων πολιτών με κριτική άποψη. Χρέος του εκπαιδευτικού είναι να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις εκείνες μέσα από τις οποίες θα επιτύχει ο μαθητής την αναγνωστική κατανόηση, δημιουργώντας τις γέφυρες εκείνες και εφοδιάζοντας τον με τέτοια μέσα που θα του επιτρέψουν να καταξιωθεί κοινωνικά και επαγγελματικά στην ενήλικη ζωή του.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Alderson J.C.(2000), *Assessing Reading*, Cambridge: Cambridge University Press.

Βάμβουκα Ι.Μ., (2012), *Διδασκαλία και μάθηση της αναγνωστικής κατανόησης. Η στρατηγική της συναγωγής συμπερασμάτων*, Αθήνα : Γρηγόρης.

Βάμβουκας Μ.(2011), *Θέματα Ψυχοπαιδαγωγικής της ανάγνωσης*, Αθήνα : Γρηγόρης.

Baudet S., Denhiere G. (1992), *Lecture, comprehension de texte et science cognitive*, Presses Universitaires de France, Paris.

Giasson J., (2014), *Η αναγνωστική κατανόηση* (μτφρ.- επιμ.: Μ-Ζ.Φουντοπούλου), Αθήνα: Γρηγόρης.

Irwin J., (1986), *Teaching Reading Comprehension Processes*. Englewood, New Jersey, Prentice- Hall.

Kintsch, W. (1998), *Comprehension. A Paradigm for Cognition*. New York: Cambridge University Press.

Κρόκου Ζ.,(2012), *Από τη λέξη.. στην πρόταση ...στο κείμενο..*, Αθήνα : Γρηγόρης.

McNamara D.S., (2007), *Reading Comprehension Strategies: Theories, Interventions and Technologies*. Mahwah. NJ: I Lawrence Erlbaum Associates.

Ματσαγγούρας Ηλ. Γ., (2001), *Κειμενοκεντρική προσέγγιση του γραπτού λόγου ή αφού σκέφτονται γιατί δεν γράφουν;* Αθήνα : Γρηγόρης.

Σπαντιδάκης Ι. & Βαρσαμίδου Δ.(2009), "Η Συγγραφή Επιχειρηματολογικού Κειμένου ως Διαδικασία Επίλυσης Προβλήματος: Από τη Θεωρία στην Πράξη". Στο *Επιστήμες Αγωγής* 4/2009, σσ. 87-100, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Van den Broek, P. Kendeou P., Kremmer K., &co (2005) *Assessment of comprehension abilities in young children* . Στο Stahl S & Pars S., *Children Comprehension and Assessment*. Mahwah , NJ: Erlbaum.